

Sygn. akt IV CSK 110/19

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa W. P.
przeciwko M. P.
o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 września 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 7 sierpnia 2018 r., sygn. akt II 1 Ca (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- II. zasądza od M. P. na rzecz W. P. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację pozwanej M. P. od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 23 stycznia 2018 r. ustanawiającego rozdzielność majątkową W. P. i M. P., którzy zawarli związek małżeński w dniu 27 kwietnia 2000 r. w L., akt małżeństwa sporządzony w Urzędzie stanu Cywilnego w S., nr (...), z dniem 12 listopada 2014 r.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwaną.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni w zakresie tego, jakie zachowanie małżonków w pożyciu rodzinnym mogą stanowić, a jakie nie mogą stanowić podstawy do istnienia „ważnych powodów” uzasadniających orzeczenie rozdzielności majątkowej małżeńskiej z datą wsteczną oraz czy separacja faktyczna małżonków może „ostatecznie zaktualizować się” w późniejszym czasie, a także wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na wydanie orzeczenia z naruszeniem prawa materialnego oraz przepisów postępowania (w szczególności - poczynieniu ustaleń faktycznych w oparciu o „wyjaśnienia” powoda - czynność nieznaną procedurze cywilnej) mających istotny wpływ na wynik sprawy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej

okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl. i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/04, niepubl.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji jurystycznej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne, wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej.

Skarga kasacyjna pozwanej, mimo obszerności wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania i towarzyszącej mu argumentacji, nie spełnia tych wymagań.

Przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie została w sposób właściwy uzasadniona. Pozwana nie wskazała żadnych rozbieżnych poglądów judykatury i doktryny dotyczących zagadnień, które miały stać się podstawą przyjęcia skargi do rozpoznania ani nie wykazała, że nie stały się one przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, a jest to konieczne z uwagi na poważne wątpliwości, co do ich znaczenia, powstające w procesie ich interpretacji i mieści się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym.

Argumentacja skarżącej jest jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu II instancji. Wskazane przez skarżącą zagadnienia prawne nie mają natomiast charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie, dotyczącymi powstałych *in casu* wątpliwości strony odnośnie do tego, jakie zachowania małżonków w pożyciu rodzinnym mogą stanowić, a jakie nie mogą stanowić podstawy do uznania istnienia „ważnych powodów” uzasadniających orzeczenie rozdzielności majątkowej.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności - zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze - musi być związane z wywodem skarżącego, na czym - jego zdaniem - polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie, z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało, oraz argumentacją wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Nie każde bowiem naruszenie określonego przepisu (nawet oczywiste) prowadzi do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny (zob. np. postanowienia SN: z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 154/11, niepubl. i z dnia 20 lutego 2014 r., III SK 62/13, niepubl.).

Zarzut skarżącej dotyczący poczynienia ustaleń faktycznych przez Sąd w oparciu o „wyjaśnienia” powoda - czynność nieznaną procedurze cywilnej (s. 17 skargi), a polegający na dopuszczeniu dowodu z przesłuchania strony powodowej na rozprawie apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w G. w dniu 3 sierpnia 2018 r. (protokół k. 517), na której nie była obecna strona pozwana i nie mogła się odnieść do obrazu sytuacji przedstawionej przez powoda, bowiem nie była wezwana do osobistego stawiennictwa na termin rozprawy, uznać należy za niezasadny. Stawiennictwo stron na rozprawę przed sądem II instancji nie jest obligatoryjne, zgodnie bowiem z art. 376 k.p.c. rozprawa przed sądem drugiej instancji odbywa się bez względu na niestawiennictwo jednej lub obu stron. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy sąd ten zobowiązał stronę do osobistego

stawiennictwa w celu, zwykle, przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron. Również jednak w takim przypadku niestawiennictwo stron nie wiąże się z żadnym przymusem procesowym, a konsekwencją może być pominięcie dowodu. W niniejszej sprawie o terminie rozprawy apelacyjnej zostali zawiadomieni pełnomocnicy obu stron (k. 459 i 472). Faktem jest, że w trakcie rozprawy apelacyjnej w dniu 3 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy odebrał od powoda dodatkowe stanowisko („Staje powód i oświadcza”), przy czym nieprawidłowo dopuścił możliwość zadawania powodowi pytań przez pełnomocników, co faktycznie mogłoby prowadzić do wniosku, że dopuścił dowód z uzupełniającego przesłuchania stron (przy czym nie wydał postanowienia w tym przedmiocie), ale wówczas powinien był wezwać na termin rozprawy również pozwaną. Nie można jednak zapominać, że aby uchybienie przepisowi prawa procesowego mogło zostać uwzględnione, musiało mieć wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie, jako że Sąd Okręgowy oparł się w zasadzie na materiale dowodowym zebranym w sprawie i jedynie na s. 18 uzasadnienia zaskarżonego wyroku odwołał się w niewielkim zakresie do wywodów powoda poczynionych podczas rozprawy apelacyjnej. Z treści uzasadnienia nie wynika jednak, aby podstawą rozstrzygnięcia Sąd ten uczynił te wywody. Sąd Okręgowy ocenił materiał dowodowy nie w kontekście powyżej wypowiedzi powoda, ale w odniesieniu do całości materiału. W tej sytuacji trudno uznać zasadność argumentacji pozwanej w tym zakresie, stąd też zarzuty wskazane przez skarżącą nie mogły odnieść zamierzonego skutku.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu II instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym, a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. postanowienia SN: z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13,

niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Taka sytuacja w analizowanej sprawie nie zachodzi. Wbrew stanowisku skarżącej lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku nie daje podstaw do podzielenia tezy, że zapadło ono z oczywistym naruszeniem prawa materialnego i prawa procesowego, w wyżej przedstawionym rozumieniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej z powodu jej oczywistości.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 4 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.).